

Preito entre empresarios da conserva de Bueu polo plaxio nos deseños

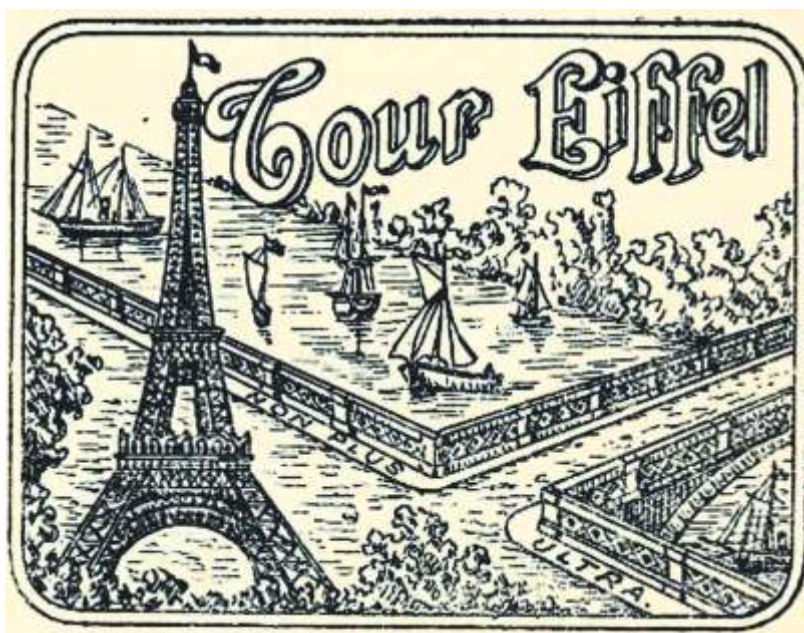
Arturo Sánchez Cidrás

A familia do vigués José Ramón Curbera Puig fai o seu aterraxe empresarial en Bueu¹ no comezo do século XX coa merca da propiedade fabril que administrara Alonso, Ferrer e Cía. Pon ao cargo da fábrica de conservas bueesas ao seu fillo José Curbera Fernández que exerce tamén de banqueiro². Este relevante grupo empresarial³ mantivo a actividade da fábrica en Bueu ata o ano 1908. As marcas⁴ coas que comercializaban eran “Tour Eiffel” (a partires de 1900), “Golden Beauty” (1900), “Monopol” (1908) etc.

A pesar de vivir en Vigo, durante ese período, José Curbera participaba na vida social de Bueu, como o facían os outros empresarios do sector, os Massó Ferrer, Juan Tapias, Bofill etc. Desde o peche da empresa J. R. Curbera en Bueu, as relacións persoais neste pobo fóronse distanciando, coa excepción da familia Massó coas que seguiron coincidindo en todos os círculos empresariais e recreativos vigueses. Contodo, os Massó xa viñan pisando forte no mundo conserveiro e eran amigos no persoal pero á vez competidores e rivais neste mundo dos negocios.

En 1916 os Curbera adquiren a fábrica de Alcobre que se sumará á que xa po-

suían en Ameixide en Hío desde 1911, e deciden plantarlle cara a Massó Hermanos pola suposta utilización fraudulenta da marca de conservas “La Cosmopolite”. Vano facer, en primeiro lugar, a través dun escrito en nome de José Ramón Curbera Puig presentado no xulgado de Bueu, o 13 de abril de 1916, polo seu avogado Timoteo Gay Fernández. É este un escrito de demanda a xuízo de conciliación á sociedade mercantil domiciliada en Bueu “Massó Hermanos” e polo tanto aos seus socios xestores, Gaspar e Salvador Massó Ferrer.

Tour Eiffel-Curbera. Arquivo Histórico. Oficina de Patentes e Marcas

¹ Comezara no mundo da conserva en 1892 ao rescatar as empresas dos seus irmáns Víctor e Agustín.

² Ao igual que os outros conserveiros, Juan Tapias e Massó Hermanos.

³ Acadaría un dos primeiros postos nunha clasificación de conserveiros galegos.

⁴ Sáiz, P.; Llorens, F.; Blázquez, L.; y Cayón, F. (Dirs.): Base de datos de solicitudes de patentes (España, 1878-1939), OEPM- UAM, Madrid, 2000-2008, <http://historico.oepm.es>

La Cosmopolite. Archivo Histórico. Oficina de Patentes e Marcas

A finalidade desta demanda é dobre, por unha banda que os demandados se absteñan de fabricar e vender conservas coa marca “La Cosmopolite” e por outra que se indemnice ao demandante pola “*fabricación e explotación indebida*”. Previo ao acto de Conciliación, dáse a circunstancia, en aplicación da Lei de Axuizamento Civil (Artigo 189), da inhiación do xuíz Sr. Bolívar Massó por ser sobriño du-nha das partes. E ao non haber xuíz suplente, acó-dese autorizar para exercer coma tal a Daniel García Lis, o que fora o anterior xuíz municipal. A partires de aquí, Daniel García é quen se fai cargo do caso, promulgando a providencia como xuíz así como ci-tando ás partes para a conciliación e diri-xindo a causa.

Outro pequeno imprevisto deuse ao entregar a no-tificación a Gaspar Massó, pois este non estaba loca-lizable, solucionándose a situación cando recolleu a mesma o seu irmán Salvador. Así chegamos ao Acto de conciliación celebrado o 28 de abril de 1916 no que compareceron en nome de J. R. Curbera, o seu avogado Timoteo Gay e por parte de Massó Hermanos, Salvador Massó, acompañados todos eles polos preceptivos “Homes bos”.

Nada máis comezar a representación do deman-dante, este expón os motivos que avalan, segundo eles, a súa petición de que os Massó de absteñan de fabricar e vender coa denominación “La Cosmo-polite” e cos “*gráficos constitutivos de ditas mar-cas*”... *publicados nos boletíns oficiais da propie-dade industrial do Ministerio de Fomento, números*

seiscientos treinta seis e seiscen-tos corenta nove, correspon-den-tes ao dezaseis de novembro de mil novecientos doce e primeiro de setembro de mil novecientos trece”. Logo solicitan unha in-demnización pola fabricación e explotación indebida da marca.

Para abondar na xustificación da denuncia e peticións, o avo-gado indica que o “Sr. Curbera, é dono e téñ debidamente inscri-ta no Rexistro da Propiedade In-dustrial desde o ano mil nove-centos dez unha marca de fáabri-ca coa denominación “Les Ex-

quises” para distinguir sardiñas e peixe en conser-va, cuxa marca consiste nun gráfico, coas letras J. R. C. pechadas nun rectángulo de marco ancho, se-guido duns filetes. Exteriormente lese “*Spanish sar-dines - Packed in pure olive oil and tomato sauce*”. A etiqueta é rectangular, correspondendo á cara su-perior da lata de sardiñas e exteriormente hai outros

Spanish Sardines Nº 16845 J. R. Curbera. Archivo Histórico. Oficina de Patentes e Marcas

rectángulos correspondentes ás catro caras laterais nos que se le respectivamente “*José R. Curbera-Vigo-Sardinas en tomate-Les Exquises e sardinas in tomato -sardines aux tomates. Nos ángulos figuran medallas obtidas en varias exposicións*”.

Incídese, por parte dos demandantes na intencionalidade de fraude por parte da sociedade Massó Hermanos ao solicitar estes “*en dezaseis de novembro de mil novecentos doce e en primeiros de setembro de mil novecentos trece, oficialmente o Rexistro de dúas marcas de fábrica para amparar a fabricación das súas conservas, cuxas descrições dos gráficos, consignadas nos boletíns oficiais da propiedade industrial números seiscentos trinta e seiscentos corenta e nove non deixaron lugar a dúbida acerca da intención dos peticionarios e da semellanza das súas pretendidas marcas coa que don José R. Curbera ten xa debidamente rexistrada.*”

E por se estas razóns non servisen dabondo, o avogado lembra que “*a Dirección da Propiedade Industrial [...] denegoulle ao Srs. Massó Hermanos a marca cuxa solicitude consta no Boletín Oficial de dezaseis de novembro de mil novecentos doce consignando expresamente que a denegación se facía polo parecido que dita marca tiña co número dezaseis mil oitocentos corenta e cinco da cal é dono*”.

Tamén o fai coa sentenza ditada pola Sala Terceira do Tribunal Supremo de Xustiza “*cuxas resolucións ampararon sen a menor dúbida nin discrepancia o dereito do demandante ao uso exclusivo da súa marca..., destrozando las aspiraciones de la Sociedad Massó Hermanos y poniendo fuera de toda duda su ilícito y censurable proceder[...]*”.

O devandito Supremo Tribunal engadiría na súa sentenza “*que dos feitos obxecto do expediente, das circunstancias que neles concorreron e das razóns invocadas, infírese que o propósito dos Srs. Massó Hermanos foi o de utilizar en proveito propio o crédito que no mercado xeneral tiña a marca dos Srs. Curbera*”. Despois de ratificarse nas peticións expostas polo avogado Timoteo Gay

e Antonio Benide, home bo de J. Ramón Curbera, toma a palabra o demandado don Salvador Massó por si e a nome do seu irmán e socio don Gaspar e contesta asistido do seu home bo don Tomás Bolívar Massó, maior de idade, desta veciñanza: “*que en canto ao primeiro extremo da conciliación que desde que lle fora notificada a sentenza da Sala Terceira do Tribunal Superior e aínda desde antes dela, nin fabrica nin explota o gráfico da marca “La Cosmopolite”, cuxa concesión fora anulada por aquela sentenza.*

E fai esta manifestación, como única á que se cre obrigado en canto a ese primeiro extremo da conciliación; pois en orde aos dereitos do demandante, derivados da sentenza, serán os que a Lei lle outorgue, independentemente do recoñecemento que se pide ao demandado. En canto ao segundo extremo da conciliación, non pode avirse a indemnizar prexuízo algún, porque non os hai, e porque o demandante carece ademais de dereito para reclamar esa indemnización.”

Marca rexistrada en 1899 e lata despois da denuncia de Curbera a Massó Hermanos

Cada quen non saíu do seu guión polo que ao non haber posibilidade de conseguir un acordo, o Xuíz dá por rematada a sesión “*acordando se expidan ás partes as certificacións que interesen de que eu Secretario certifico*”. Como era de esperar este acto de xuízo de conciliación foi un paso previo para unha posterior e longa demanda.

Catálogo Conservas Massó 1924

Ao falecer en 1918 J. Ramón Curbera Puig serían os herdeiros deste, os encargados de continuar coa reclamación, pois a vista na Sala do Civil de Pontevedra contra a sociedade “Massó Hermanos” sobre o uso da marca de fábrica, celebraríase case catro anos máis tarde, o día 10 de febreiro de 1920.

Consideracións

Aínda que as evidencias na similitude son claras, non tanto das marcas como dos gráficos e mensaxes que as configuran, as consecuencias, os resarcimentos etc. non sempre o son. Do caso que acabamos de expoñer habería que dicir que así como as marcas *Drapeau*, *Massó* e *Porrón* eran ás marcas finas de Massó, as “Kayrel” e “La Cosmopolite” eran marcas populares.

Tamén considerar que a marca “La Cosmopolite” foi rexistrada en 1899 e despois desa exposición de semellanza co “gráfico” da de Curbera, seguiríase fabricando durante décadas pero con formatos diversos tal como podemos ver nos catálogos de 1924.

Un exemplo do cambio realizado pola empresa Massó no deseño de “La Cosmopolite” vémosto na imaxe da deusa sobre a Terra, rexistrado en novembro de 1903, coa variación de “Spanish Sardines” en inglés por “Sardines Espagnoles” en francés.

Antecedentes similares

É bastante xeralizado o erro de pensar “que a propiedade das marcas xorde e se constitúe só e exclusivamente pola inscrición no Rexistro” de Patentes e Marcas. Exemplo disto e da utilización dunha marca de J. R. Curbera dáse cando este fabricaba e vendía dende 1900 conservas coa marca “Golden Beauty” sen rexistrala. Conservas que vendía a moitas empresas como a R. Heredia y C^a, S. en C.

Anos despois, en 1906, esta empresa cambiou para R. Heredia y C^a e deron en solicitar o rexistro de “Golden Beauty”, que lle foi concedido, o que provocou unha morea de accións legais por parte do Sr. Curbera. En 1908 os Curbera rexistraron a mesma marca que lle foi tamén admitida.

Considerando pois que “a creación dun signo ou marca para distinguir os produtos dunha fábrica ou industria constitúe por si só un medio de adquirir a propiedade e gozar do dereito ao uso de tal distintivo”⁵ todos os pronunciamentos xudiciais foron favorables para J. R. Curbera, dende o xuíz de primeira instancia de Vigo, pasando pola Sala do Civil do da Coruña ata a Sala Civil do Tribunal Supremo.

Golden Beauty: A lata de Curbera e a de Heredia

5 “Jurisprudencia española de marcas”. Revista Industria e invenciones nº 9 T: 62 de 29 de agosto de 1914 pp 83-84